Rozwiązania 2021

Dominik Bysiewicz

Zestaw próbny do Olimpiady Matematycznej

Zadanie 1
Znajdź wszystkie funkcje $f : \mathbb{N} \to \mathbb{N}$ spełniające:

$$f(f(n)) = n + 2$$

dla wszystkich liczb naturalnych n.

Rozwiązanie:
Zauważmy, że funkcja f jest injekcją: jeśli $f(a) = f(b)$, to:

$$a + 2 = f(f(a)) = f(f(b)) = b + 2 \quad \implies a = b.$$

Teraz, podstawmy $f(n)$, dostajemy:

$$f(n + 2) = f(f(f(n))) = f(n) + 2$$

czyli w ogólności:

$$f(2k) = f(0) + 2k, \qquad f(2k + 1) = f(1) + 2k, \qquad \forall k \in \mathbb{N}$$

Widzimy, że ustalając wartości $f(0)$ i $f(1)$ dostajemy jednoznacznie całą funkcję. Ponadto dla argumentów parzystych funkcja ściśle rosnąca i dla nieparzystych również. Jeżeli $2 \mid f(0)$, to mamy dwa przypadki:
1) $f(0) = 0$, wtedy $f(f(0)) = 0 \neq 2$ - sprzeczność;
2) $f(0) \geqslant 2$, wtedy $f(f(0)) \geqslant 2 \cdot f(0) \geqslant 4 > 2$ - sprzeczność.

Zatem dostajemy przypadek $2 \nmid f(0)$, analogicznie jak wyżej jeśli $f(0) > 2$, to sprzeczność, zatem $f(0) = 1$. Wtedy $f(2k) = 2k + 1$ $\forall k \in \mathbb{N}$. Ponieważ funkcja jest injekcją, zatem $f(1)$ musi być parzyste (inaczej pewne wartości by się pokrywały). Wtedy, mamy: $f(f(1)) = 3 = f(2)$, co z injektywności daje $f(1) = 2$ i $f(2k + 1) = 2k + 2$ $\forall k \in \mathbb{N}$, czyli jedyną funkcją sełniającą warunki zadania jest funkcja $f(x) = x + 1$ (po sprawdzeniu faktycznie działa).

Zadanie 2
Na płaszczyźnie dane są punkty A i B. Funkcja f przypisuje każdemu punktowi C (poza prostą AB) wartość $\sphericalangle AE_C B$, gdzie E_C to środek CH_C, a H_C to ortocentrum trójkąta ABC. Znajdź maksimum, jakie może przyjąć funkcja i opisz zbiór punktów, dla których maksimum jest osiągane.

Rozwiązanie:
Ustalmy C w dowolnym punkcie. Punkt E_C jest punktem Eulera dla wierzchołka C, zatem wiemy, że leży na jednym okręgu ze środkami boków i spodkami wysokości ΔABC. Ponadto, $\sphericalangle E_C H_C M = 90°$, gdzie H_C to spodek wysokości z C, a M to środek boku AB, czyli $E_C M$ jest średnicą okręgu Eulera.

Ponieważ NL (N i L to środki BC i AC) jest cięciwą tego okręgu, więc $NL \leqslant E_C M$. Wynika stąd, że E_C leży poza okręgiem o średnicy AB, lub na nim, czyli $\sphericalangle AE_C B \leqslant 90°$.

Pozostaje sprawdzić, dla jakich punktów ten kąt jest prosty, czyli kiedy NL jest średnicą okręgu Eulera. W tym przypadku $\sphericalangle ACB = \sphericalangle NML$ (trójkąt środkowy), ale $\sphericalangle NML = 90°$, czyli ΔABC jest prostokątny - zbiór tych punktów, to okrąg o średnicy AB.

Zadanie 3 *IMO Shortlist, 2002*
Święty Mikołaj gra z Elfem w następującą grę. Mikołaj wybiera trójkę (x, y, z) liczb całkowitych, gdzie $0 \leqslant x, y, z \leqslant 9$. Elf musi odgadnąć trójkę Mikołaja w jak najmniejszej liczbie ruchów. Każdy ruch wygląda następująco:

1. Elf podaje trójkę (a, b, c) jak wyżej.

2. Mikołaj przekazuje wartość liczby:

$$|x + y - a - b| + |y + z - b - c| + |z + x - c - a|.$$

Znajdź najmniejszą liczbę ruchów, jakie musi wykonać Elf, aby być pewnym trójki Mikołaja.

Rozwiązanie:

Zacznijmy od tego, że dwa ruchy nie zawsze wystarczą do odgadnięcia trójki Mikołaja, ponieważ wartość liczby podanej przez Mikołaja jest liczbą parzystą pomiędzy 0 i 54, czyli mamy 28 możliwych odpowiedzi w każdym ruchu. Wszystkich możliwych trójek jest $1000 > 28^2$, czyli więcej niż par odpowiedzi - za dużo.

Udowodnimy teraz, że 3 ruchy zawsze wystarczą:
Pierwszym ruchem powinno być $(0, 0, 0)$, w odpowiedzi dostaniemy $2(x+y+z)$, czyli poznamy sumę $s = x+y+z$ liczb Mikołaja, załóżmy, że $s \leqslant 13$ (dla pozostałych postępujemy analogicznie, ale zamiast pytać o (a, b, c) pytamy o $(9 - a, 9 - b, 9 - c)$).

Przypadek 1) $s \leqslant 9$.
Ten jest prosty, wystarczy spytać w drugim ruchu o $(9, 0, 0)$, a potem $(0, 9, 0$ dostaniemy odpowiednio $18 - 2x$ i $18 - 2y$, co z $s = x + y + z$ da nam trójkę Mikołaja.

Przypadek 2) $9 < s \leqslant 13$.
Teraz powinniśmy spytać o $(9, s-9, 0)$, dostaniemy $z + |9 - x - z| + |9 - x| = 2k$, gdzie $k = z$ (jesli $x + z \geqslant 9$) lub $k' = 9 - x$ (jeśli $x + z < 9$). W obu przypadkach dostajemy $z \leqslant k \leqslant s$.

Przypadek 2a) $s - k \leqslant 9$.
Trzecim ruchem powinno być $(s - k, 0, k)$. Dostaniemy $y + |k - y - z| + |z - k|$, ale $k \leqslant y + z$, więc dostajemy $2y$. Znamy y oraz $x + z$, więc wiemy, czy $k = z$, czy $k = 9 - x$, co daje trójkę.

Przypadek 2b) $s - k > 9$.
Trzecim ruchem powinno być $(9, s - k - 9, k)$. Dostaniemy $18 + 2k - 2(x + z)$, więc znamy $x + z$ i wiemy, czy $k = z$, czy $k = 9 - x$, co ponownie daje trójkę liczb Mikołaja.

Zadanie 4

Udowodnij, że zbiór $\{1, \ldots, 1989\}$ może być przedstawiony w postaci sumy parami rozłącznych zbiorów A_i (dla $i \in \{1, \ldots, 117\}$) tak, że:

- każdy zbiór A_i posiada 17 elementów;
- suma elementów każdego A_i jest taka sama.

Rozwiązanie:

Zacznijmy od dodania skrajnych liczb według algorytmu: $1, 1989 \in A_1$, $2, 1988 \in A_2$, $\ldots$, $118, 1872 \in A_1$, $\ldots$, $936, 1054 \in A_{17}$. W tym momencie każdy zbiór $A_1, \ldots, A_{17}$ zawiera 16 liczb o sumie $8 \cdot 1990$. Pozostały do rozdzielenia liczby $937, \ldots 1053$, czyli:

$$995 - 58,\ 995 - 57,\ \ldots\ ,\ 995\ ,\ \ldots\ ,\ 995 + 57,\ 995 + 58.$$

Teraz w postępujemy następująco: zamieniamy $1 \in A_1$ z $59 \in A_{59}$ oraz dodajemy: $(995 - 58) \to A_1$ i $(995 + 58) \to A_{59}$. Otrzymaliśmy równe sumy w A_1 i A_{59}, analogicznie postępujemy z pozostałymi parami: (A_2, A_{58}), $\ldots$, (A_{29}, A_{31}) oraz (A_{60}, A_{117}), $\ldots$, (A_{88}, A_{89}), natomiast do A_{30} dodajemy 995.

Zadanie 5 *IMO, 1989*

Dany jest trójkąt ostrokątny ABC, gdzie BE i CF to wysokości oraz M to środek BC. Niech ω to okrąg opisany na $BCEF$ oraz P to przecięcie AM i EF. Dla dowolnego punktu X leżącego na krótszym łuku EF niech Y to drugie przecięcie prostej XP i ω. Udowodnij, że $\sphericalangle XAY = \sphericalangle XYM$.

Rozwiązanie:

Wystarczy wykazać, że MY jest styczne do okręgu opisanego na $AXKY$.

Rozważmy okrąg ω opisany na AEF, niech przecina AM w K. Wtedy z kryterium współokręgowości A, X, K i Y są współokręgowe, ponieważ $XP \cdot PY \overset{\omega}{=} EP \cdot PF \overset{\omega}{=} AP \cdot PK$.

Zauważmy, że $\sphericalangle MEA = 180° - \sphericalangle MEC = 180° - \sphericalangle MCE = 180° - \sphericalangle EFA$, czyli ME jest styczne do ω. Zatem wiemy, że $R_\omega^2 = ME^2 = MK \cdot MA$, czyli $MY^2 = R_\omega^2 = MK \cdot MA$, zatem MY styczne do okręgu opisanego na $AXKY$, co daje tezę.

Zadanie 6 *IMO Shortlist, 2003*

Znajdź wszystkie takie pary (a, b) dodatnich liczb całkowitych, że liczba:

$$\frac{a^2}{2ab^2 - b^3 + 1}$$

jest dodatnią liczbą całkowitą.

Rozwiązanie:

Niech (a,b) to para spełniająca warunki zadania. Ponieważ $k = a^2/(2ab^2 - b^3 + 1) > 0$, więc dostajemy $2ab^2 - b^3 + 1 > 0$, $a > b/2 - 1/2b^2$, stąd $a \geqslant b/2$. Dalej, wiemy, że $k \geqslant 1$, zatem $a^2 > b^2(2a - b) \geqslant 0$, stąd:

$$a > b \qquad \text{or} \qquad 2a = b.$$

Rozważmy teraz rozwiązania a_1, a_2 równania:

$$a^2 - 2kb^2a + k(b^3 - 1) = 0$$

dla ustalonych k i b. Przypuśćmy, że jedno z nich jest całkowite, wtedy także drugie musi być całkowite, ponieważ $a_1 + a_2 = 2kb^2 \in \mathbb{Z}$. Możemy przyjąć, że $a_1 \geqslant a_2$, wtedy $a_1 \geqslant kb^2 > 0$. Ponadto, ponieważ $a_1a_2 = k(b^3 - 1)$, dostajemy:

$$0 \leqslant a_2 = \frac{k(b^3 - 1)}{a_1} \leqslant \frac{k(b^3 - 1)}{kb^2} < b.$$

Wiemy, że $a > b$ lub $2a = b$, więc dostajemy $a_2 = 0$ lub $a_2 = b/2$:

Jeżeli $a_2 = 0$, to $b^3 - 1 = 0$ czyli $a_1 = 2k$, $b = 1$.

Jeżeli $a_2 = b/2$, to $k = b^2/4$ i $a_1 = b^4/2 - b/2$.

Podsumowując, jedyne możliwe wyniki to:

$$(a,b) = (2l, 1) \qquad \text{lub} \qquad (l, 2l) \qquad \text{lub} \qquad (8l^4 - l, 2l)$$

dla pewnego dodatniego, całkowitego l. Po sprawdzeniu, wszystkie te pary spełniają warunki zadania.